

Religie świata

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Gra interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: John Micklethwait, Adrian Wooldridge, *Powrót Boga. Jak globalne ożywienie wiary zmienia świat*, Poznań 2011, s. 175–176.
- Źródło: Kazimierz Misiaszek, *Czym jest religia?*, dostępny w internecie: opoka.org [dostęp 13.05.2020 r.].
- Źródło: ks. Waldemar Kulbat, *Kościół a reinkarnacja*, dostępny w internecie: archidiecezja.lodz.pl [dostęp 20.01.2020 r.].

- Źródło: Sławosz Grześkowiak, *Dżihad według Koranu – czyli jak zwalczać niewiernych*, 29.06.2016 r., dostępny w internecie: euroislam.pl [dostęp 20.01.2020 r.].
- Źródło: Mariusz Maciak, *Koran i wezwanie do przemocy*, dostępny w internecie: deon.pl [dostęp 20.01.2020 r.].
- Źródło: Adam Szostkiewicz, Agnieszka Mazurczyk (współpr.), *Rozmowa z prof. Janem Woleńskim*, 18.02.2011 r., dostępny w internecie: polityka.pl [dostęp 7.08.2020 r.].

Religie świata

Modlitwa jest elementem wielu religii świata.

Źródło: domena publiczna.

((Kazimierz Misiaszek

Czym jest religia?

Podejmując zagadnienie religii, od strony jej istoty, sensu, genezy i znaczenia dla człowieka, musimy sobie uświadomić, że dotykamy rzeczywistości niezmiernie bogatej, wielowarstwowej i złożonej. Nie wyjaśnią jej do końca ani nauki empiryczne o religii, z racji ograniczeń metodologicznych, ani nauki filozoficzne, ani nawet nauki teologiczne.

Źródło: Kazimierz Misiaszek, *Czym jest religia?*, dostępny w internecie: opoka.org [dostęp 13.05.2020 r.].

Kazimierz Misiaszek pisze o religii jako rzeczywistości złożonej i bogatej. Świadczy o tym choćby liczba istniejących na świecie religii. Zapoznając się z nimi, zastanów się, dlaczego dla tak wielu ludzi duchowość jest ważna.

Twoje cele

- Zapoznasz się z największymi religiami świata.

- Scharakteryzujesz różne typy religii.
- Przeanalizujesz najważniejsze założenia poszczególnych religii.
- Porównasz główne odłamy największych religii świata.

Przeczytaj

Religia

Religia jako system praktyk i wierzeń z określonym wymiarem sfery *sacrum* i sfery *profanum* jest wyrażana w różny sposób, przez duchowość indywidualną, wspólnoty religijne, rytuały, a przede wszystkim przez doktrynę (naukę o danej wierze).

Religie na świecie

Religie dominujące na danych obszarach

- Kraj: Kanada
Wartość: 0
- Kraj: Meksyk
Wartość: 0
- Kraj: Gwatemala
Wartość: 0
- Kraj: Belize
Wartość: 0
- Kraj: Salwador
Wartość: 0
- Kraj: Honduras
Wartość: 0
- Kraj: Nikaragua
Wartość: 0
- Kraj: Kostaryka
Wartość: 0
- Kraj: Panama
Wartość: 0
- Kraj: Kolumbia
Wartość: 0

Kraj: Wenezuela

Wartość: 0

Kraj: Brazylia

Wartość: 0

Kraj: Surinam

Wartość: 0

Kraj: Gujana Francuska

Wartość: 0

Kraj: Ekwador

Wartość: 0

Kraj: Peru

Wartość: 0

Kraj: Boliwia

Wartość: 0

Kraj: Chile

Wartość: 0

Kraj: Argentyna

Wartość: 0

Kraj: Paragwaj

Wartość: 0

Kraj: Urugwaj

Wartość: 0

Kraj: Kuba

Wartość: 0

Kraj: Haiti

Wartość: 0

Kraj: Dominikana

Wartość: 0

Kraj: Portoryko

Wartość: 0

Kraj: Jamajka

Wartość: 0

Kraj: Saint Lucia

Wartość: 0

Kraj: Martynika

Wartość: 0

Kraj: Dominika

Wartość: 0

Kraj: Gwadelupa

Wartość: 0

Kraj: Portugalia

Wartość: 0

Kraj: Hiszpania

Wartość: 0

Kraj: Francja

Wartość: 0

Kraj: Belgia

Wartość: 0

Kraj: Niemcy

Wartość: 0

Kraj: Polska

Wartość: 0

Kraj: Szwajcaria

Wartość: 0

Kraj: Włochy

Wartość: 0

Kraj: Watykan

Wartość: 0

Kraj: Austria

Wartość: 0

Kraj: Słowenia

Wartość: 0

Kraj: Słowacja

Wartość: 0

Kraj: Węgry

Wartość: 0

Kraj: Słowenia

Wartość: 0

Kraj: Litwa

Wartość: 0

Kraj: Benin

Wartość: 0

Kraj: Kamerun

Wartość: 0

Kraj: Gwinea Równikowa

Wartość: 0

Kraj: Gabon

Wartość: 0

Kraj: Sudan Południowy

Wartość: 0

Kraj: Demokratyczna Republika Konga

Wartość: 0

Kraj: Angola

Wartość: 0

Kraj: Mozambik

Wartość: 0

Kraj: Filipiny

Wartość: 0

Kraj: Australia

Wartość: 0

Kraj: Nowa Kaledonia

Wartość: 0

Kraj: Fidżi

Wartość: 0

Kraj: Stany Zjednoczone Ameryki

Wartość: 0

Kraj: Gujana

Wartość: 0

Kraj: Trynidad i Tobago

Wartość: 0

Kraj: Grenlandia

Wartość: 0

Kraj: Islandia

Wartość: 0

Kraj: Wielka Brytania

Wartość: 0

Kraj: Norwegia

Wartość: 0

Kraj: Szwecja

Wartość: 0

Kraj: Finlandia

Wartość: 0

Kraj: Dania

Wartość: 0

Kraj: Łotwa

Wartość: 0

Kraj: Svalbard i Jan Mayen

Wartość: 0

Kraj: Liberia

Wartość: 0

Kraj: Ghana

Wartość: 0

Kraj: Kongo

Wartość: 0

Kraj: Republika Środkowoafrykańska

Wartość: 0

Kraj: Uganda

Wartość: 0

Kraj: Kenia

Wartość: 0

Kraj: Republika Południowej Afryki

Wartość: 0

Kraj: Zimbabwe

Wartość: 0

Kraj: Botswana

Wartość: 0

Kraj: Namibia

Wartość: 0

Kraj: Zambia

Wartość: 0

Kraj: Malawi

Wartość: 0

Kraj: Lesotho

Wartość: 0

Kraj: Suazi

Wartość: 0

Kraj: Papua-Nowa Gwinea

Wartość: 0

Kraj: Algieria

Wartość: 0

Kraj: Maroko

Wartość: 0

Kraj: Sahara Zachodnia

Wartość: 0

Kraj: Mauretania

Wartość: 0

Kraj: Tunezja

Wartość: 60

Kraj: Senegal

Wartość: 0

Kraj: Gambia

Wartość: 0

Kraj: Mali

Wartość: 0

Kraj: Gwinea Bissau

Wartość: 0

Kraj: Sierra Leone

Wartość: 0

Kraj: Gwinea

Wartość: 0

Kraj: Wybrzeże Kości Słoniowej

Wartość: 0

Kraj: Burkina Faso

Wartość: 0

Kraj: Togo

Wartość: 0

Kraj: Nigeria

Wartość: 0

Kraj: Niger

Wartość: 0

Kraj: Czad

Wartość: 0

Kraj: Libia

Wartość: 0

Kraj: Egipt

Wartość: 0

Kraj: Sudan

Wartość: 0

Kraj: Somalia

Wartość: 0

Kraj: Tanzania

Wartość: 0

Kraj: Jemen

Wartość: 0

Kraj: Oman

Wartość: 0

Kraj: Arabia Saudyjska

Wartość: 0

Kraj: Zjednoczone Emiraty Arabskie

Wartość: 0

Kraj: Jordania

Wartość: 0

Kraj: Irak

Wartość: 0

Kraj: Liban

Wartość: 0

Kraj: Syria

Wartość: 0

Kraj: Katar

Wartość: 0

Kraj: Kuwejt

Wartość: 0

Kraj: Turcja

Wartość: 0

Kraj: Iran

Wartość: 0

Kraj: Turkmenistan

Wartość: 0

Kraj: Uzbekistan

Wartość: 0

Kraj: Afganistan

Wartość: 0

Kraj: Pakistan

Wartość: 0

Kraj: Tadżykistan

Wartość: 0

Kraj: Kirgistan

Wartość: 0

Kraj: Kazachstan

Wartość: 0

Kraj: Nepal

Wartość: 0

Kraj: Indonezja

Wartość: 0

Kraj: Rosja

Wartość: 0

Kraj: Gruzja

Wartość: 0

Kraj: Azerbejdżan

Wartość: 0

Kraj: Armenia

Wartość: 0

Kraj: Białoruś

Wartość: 0

Kraj: Ukraina

Wartość: 0

Kraj: Mołdawia

Wartość: 0

Kraj: Rumunia

Wartość: 0

Kraj: Bośnia i Hercegowina

Wartość: 0

Kraj: Albania

Wartość: 0

Kraj: Chorwacja

Wartość: 0

Kraj: Czarnogóra

Wartość: 0

Kraj: Serbia

Wartość: 0

Kraj: Bułgaria

Wartość: 0

Kraj: Macedonia Północna

Wartość: 0

Kraj: Grecja

Wartość: 0

Kraj: Etiopia

Wartość: 0

Kraj: Erytrea

Wartość: 0

Kraj: Indie

Wartość: 0

Kraj: Chiny

Wartość: 134

Kraj: Mongolia

Wartość: 0

Kraj: Bhutan

Wartość: 0

Kraj: Bangladesz

Wartość: 0

Kraj: Mjanmar

Wartość: 0

Kraj: Tajlandia

Wartość: 0

Kraj: Laos

Wartość: 0

Kraj: Kambodża

Wartość: 0

Kraj: Sri Lanka

Wartość: 0

Kraj: Malezja

Wartość: 0

Kraj: Tajwan

Wartość: 0

Kraj: Japonia

Wartość: 0

Kraj: Irlandia

Wartość: 0

Kraj: Izrael

Wartość: 0

Kraj: Niderlandy

Wartość: 0

Kraj: Czechy

Wartość: 0

Kraj: Estonia

Wartość: 0

Kraj: Korea Północna

Wartość: 0

Kraj: Korea Południowa

Wartość: 0

Kraj: Nowa Zelandia

Wartość: 0

Kraj: Wietnam

Wartość: 0

Kraj: Madagaskar

Wartość: 0

Oprac. na podst.: *Mapa świata przedstawiająca religię dominującą w danym kraju*, wikipedia.pl.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Największe religie świata

- [chrześcijaństwo](#);
- [islam](#);
- [hinduizm](#);
- [buddyzm](#);
- [judaizm](#);
- [sikhizm](#);
- [bahaizm](#).

Podział religii

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Religie objawione związane są z osobą twórcy lub proroka. Działalność założyciela jest zazwyczaj początkiem danej religii.

Zaliczamy do nich największe religie monoteistyczne:

- judaizm – Abraham;
- chrześcijaństwo – Jezus Chrystus;
- islam – Mahomet.

oraz:

- bahaizm – Bahá'u'lláh;
- sikhizm – Nanak;
- zaratusztrianizm – Zaratustra;
- buddyzm – Budda;
- konfucjonizm – Konfucjusz.

Religie naturalne to te, które związane są z jakimiś grupami lub narodami i istnieją od początku historii danej grupy albo narodu. Oparte są zwykle na tradycji i nie mają ksiąg świętych. Występuje w nich zazwyczaj kult płodności, przodków, sił przyrody, roślin, zwierząt, żywiołów oraz ciał niebieskich. Przykładem mogą tu być religie słowiańskie, starożytnego Rzymu czy Grecji, afroamerykańskie *voodoo*.

Inny podział religii to podział na **religie Abrahamowe** (judaizm, chrześcijaństwo, islam) i **religie dharmiczne** – wywodzące się z braminizmu: hinduizm, buddyzm, dżinizm i sikhizm.

„Dharma” to pojęcie wieloznaczne, odmiennie rozumiane w różnych religiach:

- w braminizmie oznacza zespół praw karmicznych;
- w hinduizmie nawiązuje do zasad etycznych;
- w buddyzmie oznacza w zależności od kontekstu: prawo, prawdę, nauki Buddy, byt (to, co istnieje).

Według kryterium historycznego rozróżnia się religie wymarłe (np. religie starożytnej Grecji i Rzymu) oraz religie żywe (niektóre z nich są wyznawane od bardzo dawna, np. pięć największych religii świata).

Ze względu na zasięg religie mogą być wyznawane lokalnie (np. religie plemienne), przez całe narody albo uniwersalistycznie, czyli w wielu krajach, a nawet na wielu kontynentach

(np. islam, chrześcijaństwo).

Najważniejszy podział religii związany jest z pojmowaniem istoty boskiej:

- monoteistyczne – wiara w istnienie tylko jednego, osobowego Boga;
- politeistyczne – wiara w istnienie wielu bogów;
- henoteistyczne – wiara w istnienie wielu bogów, ale przy wywyższeniu jednego bóstwa;
- deistyczne – wiara, że można uzasadnić istnienie bezosobowej istoty boskiej, która jest twórcą świata, ale nie ingeruje w stworzony przez siebie porządek;
- panteistyczne – wiara utożsamiająca wszechświat z Bogiem, negująca istnienie Boga osobowego;
- panenteistyczne – wiara, że Bóg zawiera w sobie cały świat, ale świat go nie wyczerpuje, połączenie teizmu z panteizmem;
- nonteistyczne – wiara, która ani nie potwierdza, ani nie neguje istnienia istoty boskiej.

Słownik

buddyzm

religia nonteistyczna, będąca bardziej systemem filozoficznym niż religijnym; powstała na przełomie VI i V w. p.n.e.; twórcą jej głównych założeń był Siddhārtha Gautama, który z czasem został nazwany Buddą

chrześcijaństwo

religia monoteistyczna o charakterze uniwersalnym, powstała w I w. n.e. w Palestynie jako wynik działalności Jezusa Chrystusa głoszącego Dobrą Nowinę

hinduizm

termin zbiorczy religii naturalnych występujących na Półwyspie Indyjskim

islam

religia monoteistyczna o charakterze uniwersalnym, powstała na Półwyspie Arabskim w VII w. n.e.; została objawiona Mahometowi przez Allaha

judaizm

najstarsza z religii monoteistycznych, nazywana również wyznaniem mojżeszowym, zakładająca istnienie jednego Boga, który zawarł przymierze z ludem Izraela, obiecując opiekę w zamian za przyjęcie jego nakazów; z judaizmu wywodzą się chrześcijaństwo i islam

religia

system wierzeń i praktyk określający relację między różnie pojmowaną sferą *sacrum* i sferą *profanum*; manifestuje się w wymiarze doktrynalnym (doktryna), w czynnościach religijnych (np. kult, rytuały), w sferze społeczno-organizacyjnej (wspólnota religijna) i w sferze religijności indywidualnej (np. mistyka)

sikhizm

religia powstała w XV wieku w Indiach w prowincji Pendżab

bahaizm

religia monoteistyczna założona w Persji w XIX wieku przez Bahá'u'lláha; podkreślająca duchową jedność całej ludzkości

ateizm

pogląd, postawa, według której nie ma ani boga, ani bogów; odrzucenie teizmu

Gra interaktywna

Polecenie 1

Rozwiąż quiz dotyczący religii świata i wykonaj ćwiczenia.

Test

Sprawdź swoją wiedzę o religiach świata, biorąc udział w grze

Poziom
trudności:

łatwy

Limit czasu:

7 min

Twój ostatni
wynik:

-

Uruchom

Ćwiczenie 1

Porównaj trzy religie monoteistyczne. Wymień łączące je elementy.

Ćwiczenie 2

Znajdź w internecie informacje na temat szóstej pod względem liczby wyznawców religii świata – sikhizmu. Scharakteryzuj ją tak samo, jak zostały przedstawione pozostałe religie.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż, która z religii jest religią nonteistyczną.

☐ judaizm

☐ hinduizm

☐ chrześcijaństwo

☐ buddyzm

Ćwiczenie 2

Wskaż inne określenia Jahwe w judaizmie.

☐ Szaman

☐ Brahma

☐ Elohim

☐ Adonai

Ćwiczenie 3

Uzupełnij tekst.

Najstarszą z największych religii monoteistycznych jest . Wyznawcy tej religii to przede wszystkim . Inna nazwa Pięcioksięgu Mojżesza w tej religii to . W Indiach religią dominującą jest . Najważniejsze bóstwa tej religii to . Święte księgi to . jest religią nonteistyczną. Głównym symbolem tej religii jest symbolizujące szlachetną ośmiostopniową ścieżkę. Kraj, w którym przebywa najwięcej mieszkańców tej religii, to .

Geb i Nod

pożerający swój ogon wąż

koczownicze plemię z Sahary

zaratustrianizm

Chiny

Buddyzm

naród żydowski

Asatru, Kali i Wisznu

Tora

Wisznu, Brahma i Śiwa

Wedy

taoizm

Indie

judaizm

Koło Dharmy

hinduizm

Eddy

Ćwiczenie 4

Źródła ilustracji: domdomegg, CC BY 4.0; domena publiczna; domena publiczna; domena publiczna; domena publiczna.

Ćwiczenie 5

Zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Religią dominującą w Europie jest chrześcijaństwo.	☐	☐
Sunnizm jest największym odłamem islamu.	☐	☐
Symbolem hinduizmu jest sylaba OM.	☐	☐
Początki judaizmu związane są z osobą Abrahama.	☐	☐
Wisznui jest najważniejszym bóstwem buddyzmu.	☐	☐

Przeczytaj uważnie tekst i wykonaj polecenia.

((ks. Waldemar Kulbat

Kościół a reinkarnacja

Reinkarnacja to przekonanie, że duch człowieka wciela się po śmierci powtórnie oraz że ten proces może się wielokrotnie powtarzać. Truizmem staje się pogląd, że wiara w reinkarnację staje się coraz powszechniejszym elementem współczesnej kultury. Prawie 1/4 mieszkańców Europy wierzy w reinkarnację. Ideę reinkarnacji popularyzuje ogromna liczba książek, artykułów, audycji i wykładów. Nawet niektórzy chrześcijanie ulegają idei reinkarnacji, błędnie sądząc, że jest ona do pogodzenia z zasadami ich wiary. Rozpowszechnienie tych błędnych idei uzasadnia konieczność refleksji nad zagadnieniem wiary w reinkarnację i przyczynę jej popularności we współczesnym społeczeństwie.

Źródło: ks. Waldemar Kulbat, *Kościół a reinkarnacja*, dostępny w internecie: archidiecezja.lodz.pl [dostęp 20.01.2020 r.].

1. Wskaż, w których z wielkich religii reinkarnacja jest ważnym elementem wierzeń.

2. Wyjaśnij, dlaczego Kościół katolicki jest przeciwny reinkarnacji.

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

((Adam Szostkiewicz, Agnieszka Mazurczyk (współpr.)

Rozmowa z prof. Janem Woleńskim

Co takiego jest w Talmudzie, że kolejne pokolenia Żydów poświęcają mu tyle uwagi?

Definitywnej odpowiedzi nie ma. Ale w zarysie można to tak przedstawić. Na górze Synaj Bóg przekazał Mojżeszowi Torę, czyli pierwsze pięć ksiąg Biblii. Dla chrześcijan zawierają one dzieje narodu żydowskiego. Ale dla Żydów to jest także źródło prawa, dowód na to, co oni nazywają przymierzem z Bogiem. Torę zaczęto komentować. Te komentarze, nazywane także Torą ustną, to właśnie Talmud. Od wieków mają formę pisaną. Tora Mojżeszowa jest dla wierzących Żydów i chrześcijan księgą objawioną przez Boga. Żydzi nie uważają Talmudu za rezultat objawienia, aczkolwiek twierdzą, że powstał on pod wpływem natchnienia ze strony sił wyższych. Dlatego relacja między Torą a Talmudem jest bardzo szczególna. Z jednej strony zakłada się, że Talmud nie mówi niczego innego niż Tora, ale z drugiej – Talmud mówi wiele rzeczy, których nie mówi Tora. Możliwości interpretacyjne związane z Talmudem są praktycznie nieograniczone.

Więc co robią Żydzi, kiedy wybuchają między nimi spory o interpretację Tory? W chrześcijaństwie można je uciąć przez odwołanie się do autorytetu Kościoła, tradycji, papieża.

W świecie żydowskim sytuacja jest znacznie bardziej skomplikowana. Judaizm nie ma żadnego centralnego organu interpretacyjnego albo prawodawczego, w rodzaju papieża czy biskupa. W sprawach wykładni Tory i Talmudu autorytetem dla danej gminy żydowskiej jest jej rabin.

I koniec. Jemu nikt niczego nie może nakazać. Stąd ciągłe nieporozumienia, dlaczego Żydzi czegoś nie robią, dlaczego im nikt nie nakaże, żeby zaprotestowali przeciwko czemuś albo przepraszaali za coś, albo żałowali za coś. Tymczasem takie kompetencje ma tylko przywódca danej społeczności żydowskiej.

W Talmudzie to widać?

Swój wkład w Talmud ma każdy nurt judaizmu i dlatego jest to dzieło niesłychanie pluralistyczne. Sprawia ono wrażenie wielkiej otwartości i umiłowania dyskusji. Choć z drugiej strony mówi się, że wszelkie postanowienia w Talmudzie są jednoznaczne, a ten czy inny rabin może mieć rację, ale pod pewnymi warunkami. Sam jestem pochodzenia żydowskiego, pełnię funkcję wiceprzewodniczącego stowarzyszenia B'nai B'rith. Mam pozytywny stosunek do tradycji żydowskiej, nawet do tej religijnej. Kiedyś miałem doktorantkę z Paryża, która powiedziała mi, że jest ateistką żydowską. Ale co to znaczy? – zapytałem.

Odpowiedziała: Ważne jest to, w jakiego Boga się nie wierzy. Coś w tym jest. Na tej zasadzie ja bym nie wierzył w Jehowę. W Talmudzie interesował mnie styl argumentacji. Przekonałem się, że ten sposób rozumienia prawa jest mi całkowicie obcy.

Źródło: Adam Szostkiewicz, Agnieszka Mazurczyk (współpr.), *Rozmowa z prof. Janem Woleńskim*, 18.02.2011 r., dostępny w internecie: polityka.pl [dostęp 7.08.2020 r.].

Zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Talmud jest częścią Tory.	☐	☐
Interpretacja Tory i Talmudu leży jedynie w gestii rabinów.	☐	☐
Talmud został spisany zaraz po objawieniu Mojżeszowi Tory.	☐	☐

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Talmud zawiera szczegółowe wytyczne dotyczące życia i czynności wykonywanych przez Żydów.	☐	☐

Zapoznaj się z materiałami źródłowymi i wykonaj polecenia.

Źródło I

((Sławosz Grześkowiak

Dżihad według Koranu – czyli jak zwalczać niewiernych

Czytelników Koranu w niemałe zakłopotanie wprawiać mogą sprzeczności występujące w tej świętej księdze islamu, szczególnie gdy dotyczą one drażliwej i ważnej dla nas kwestii dżihadu.

Tak zwany »dżihad serca« niech sobie pozostanie prywatną sprawą muzułmanów, natomiast »dżihad miecza« już nie, bo zgodnie z mahometańską tradycją trwa dopóty, dopóki istnieją na świecie niewierni, którzy nie chcą się podporządkować islamowi. Wedle źródeł koranicznych i sunnicznych Allah nakazał swojemu prorokowi wziąć udział w 70 zbrojnych atakach i bitwach, jednak liczba takich niebiańskich rozporządzeń dla przyszłych pokoleń muzułmanów nie została w piśmie rozłożona równomiernie.

(...) W sprawie dżihadu islamscy ulemowie dostrzegli, że jego pojęcie i zakres ulegały modyfikacjom wraz z przemianami wspólnoty muzułmańskiej czasów Mahometa. W przeobrażeniach tych zauważa się cztery wyraźne fazy.

1. Spokojna perswazja

Przeczytać o tym możemy w surze 16 (16:125–126): »Wzywaj ku drodze twego Pana z mądrością i pięknym napomnieniem! Rozmawiaj

z nimi w najlepszy sposób! (...) Lecz jeśli jesteście cierpliwi, bądźcie nimi, bo to jest lepsze«. (...)

2. Odpieranie ataków

(...) W surze 22 znajdujemy zapis: »Wolno walczyć tym, którzy doznali krzywdy – Zaprawdę, Bóg jest wszechwładny, by im udzielić pomocy! I tym, którzy zostali wypędzeni bezprawnie ze swoich domostw, jedynie za to, iż powiedzieli: Pan nasz – to Bóg«.

(2:190–194): »Zwalczajcie na drodze Boga tych, którzy was zwalczają, lecz nie bądźcie najeźdźcami. Zaprawdę; Bóg nie miłuje najeźdźców. I zabijajcie ich, gdziekolwiek ich spotkacie, i wypędzajcie ich, skąd oni was wypędzili (...) Gdziekolwiek oni będą walczyć przeciw wam, zabijajcie ich! – taka jest odpłata niewiernym!«. (...)

3. Od obrony do ataku

(...) Sura 9:38,39: »O wy, którzy wierzycie! Dlaczegoż, kiedy wam mówią: Ruszajcie na drogę Boga! – tak ciążycie ku ziemi? Czy podoba wam się bardziej życie tego świata czy życie ostateczne? Przecież używanie życia tego świata w porównaniu z życiem ostatecznym jest mizerne! A jeśli nie wyruszyście, to ukarze was Bóg karą bolesną...«

Sura (9:5) »Kiedy miną święte miesiące, wtedy zabijajcie bałwochwalców, tam gdzie ich znajdziecie; chwytajcie ich, oblegajcie i przygotowujcie dla nich wszelkie zasadzki! Ale jeśli oni się nawrócą i będą odprawiać modlitwę, i dawać jałmużnę, to dajcie im wolną drogę«.

4. Ekspansjonistyczny dżihad

Sura 9:25: »Zwalczajcie tych, którzy nie wierzą w Boga i w Dzień Ostatni, którzy nie zakazują tego, co zakazał Bóg i Jego Posłaniec, i nie poddają się religii prawdy – spośród tych, którym została dana Księga (tzn. Żydów i chrześcijan), dopóki oni nie zapłacą daniny własną ręką i nie zostaną upokorzeni« (9:29).

(...) W jaki sposób jednak pojmować zapisane w tej księdze sprzeczności? Nauka islamska uznaje wspomnianą na wstępie zasadę abrogacji (2:106, 13:39, 16:103), czyli unieważniania wersetów wcześniej objawionych na rzecz późniejszych. Wszystkich muzułmanów obowiązuje więc dżihad czwartej fazy – poświęcenie własnego dobytku dla spraw Allaha oraz w razie potrzeby walka zbrojna przeciwko nam, niewiernym, do czasu aż prawo szariatu globalnie zapanuje nad światem.

Źródło: Sławosz Grześkowiak, *Dżihad według Koranu – czyli jak zwalczać niewiernych*, 29.06.2016 r., dostępny w internecie: euroislam.pl [dostęp 20.01.2020 r.].

Źródło II

((Mariusz Maciak

Koran i wezwanie do przemocy

Prawdziwy islam sprzeciwia się przemocy

Podobnego zdania jest papież Franciszek, który w adhortacji apostolskiej „Evangelii gaudium” napisał, że »prawdziwy islam i poprawna interpretacja Koranu sprzeciwiają się wszelkiej przemocy« (EG, 253). Dowodów na to jest wiele. Niech nam wystarczą powyższe wersety Koranu, które często padają ofiarą manipulacji. Islamski ekstremizm - mimo muzułmańskiej narracji stosowanej przez fanatyków religijnych - nie jest prawdziwym islamem.

Czy mordowanie prawosławnych w Konstantynopolu przez krzyżowców było czynem chrześcijańskim, choć uczynionym w imię katolicyzmu? Religia Mahometa nie jest jednak religią pacyfistyczną. W obliczu wroga wyznawcy mogą podjąć militarne kroki w celu likwidacji zagrożenia.

Wersety Koranu mówiące o wojnie są usprawiedliwione, bo dotyczą militarnych wrogów stojących u bram ówczesnej Medyny. Za czasów Mahometa niewiernymi, z którymi Prorok nakazuje walczyć, są najeźdźcy stojący na polu walki oraz ich militarni sojusznicy, a nie po prostu innowiercy i politeiści. Ci ostatni mogli służyć w wojsku, a Prorok kazał dobrze traktować pokojowo nastawionych Żydów i politeistów.

Przytoczmy historię Suhajla lub Saftana walczących w Hunajn w 630 r. po stronie Mahometa, choć muzułmanami nie byli, lub słynną wypowiedź Proroka: »Kto niesprawiedliwie wyrządzi zło Żydowi albo chrześcijaninowi, we mnie znajdzie wroga w dniu Sądu Ostatecznego«.

Niestety nie wszyscy muzułmanie, w tym rządzący, znają i stosują się do właściwej interpretacji Koranu. Wspomniane zbrodnicze akty terroru czynione przez ekstremistów są wynikiem negatywnych wzorców kulturowych, problemów psychospołecznych, fanatyzmu religijnego, agresywnych ideologii politycznych i zepsucia moralnego. Są jednak wśród muzułmanów ludzie dobrzy i szlachetni, których jest więcej niż ekstremistów, a których działania są siłą rzeczy bardziej nagłośnione.

Musimy odróżniać jednych od drugich. Do takiego pozytywnego podejścia, nienacechowanego uogólnieniami i wrogością, wzywa nas Ewangelia z przykazaniem miłości Boga i bliźniego, a także papieże: Jan Paweł II i Franciszek.

1. Wyjaśnij, czym jest dżihad według Koranu.

2. Porównaj interpretację dżihadu w obu tekstach.

Dla nauczyciela

Autorka: Małgorzata Krzeszowska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Największe religie współczesnego świata

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

zakres rozszerzony

II. Różnorodność kulturowa.

Uczeń:

7) charakteryzuje religię jako zjawisko społeczne; analizuje religijność we współczesnym społeczeństwie polskim i porównuje ją z religijnością w innym społeczeństwie.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- definiuje religię jako zjawisko społeczne;
- poznaje założenia największych religii świata;
- analizuje religijność społeczeństwa polskiego.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- metoda kuli śniegowej;

- metoda plakatu;
- analiza SOFT;
- dyskusja.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- kartki A3 i A4, pisaki/kredki.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Podanie tematu i celów lekcji.
2. Uczniowie poznają definicję religii – metoda kuli śniegowej. Uczniowie w parach ustalają definicję religii, zapisują na karteczce, potem łączą się w czwórki i ósemki pracujące dalej nad definicją religii. Na koniec wspólnie decydują i wybierają najlepszą definicję spośród zaproponowanych.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie dzielą się na pięć grup. Każda z nich losuje jedną z religii:

- judaizm;
- islam;
- chrześcijaństwo;
- buddyzm;
- hinduizm.

Następnie uczniowie korzystając z informacji zawartych w sekcji Przeczytaj i źródłach internetowych przygotowują plakaty prezentujące najważniejsze elementy danej religii.

2. Wybrane osoby przedstawiają plakaty na forum. Członkowie pozostałych grup mogą zadawać pytania, a członkowie danej grupy mają za zadanie na nie odpowiadać.

3. Uczniowie dzielą się na kilkusobowe grupy i zapoznają się z tabl. 18 (78). „Niektóre wyznania religijne w Polsce w 2018 r.” z „*Małego rocznika statystycznego 2019*” (uwaga: w kolejnych latach można korzystać z aktualnych publikacji GUS). Następnie na podstawie własnej wiedzy i tabeli wypełniają w grupach tabelę SOFT (w załączeniu) dotyczącą praktyk religijnych Polaków.

4. Wybrane osoby przedstawiają wyniki pracy grupy na forum, po czym następuje dyskusja na temat religijności Polaków. Na koniec wybrana osoba podsumowuje dyskusję.

Faza podsumowująca

1. Gra interaktywna. Uczniowie indywidualnie lub w grupach rozwiązują quiz wiedzy na temat religii świata. Zwycięzcy mogą być nagrodzeni oceną za aktywność.

2. Uczniowie mają za zadanie dokończyć zdanie: „Religia jest jak..., ponieważ... „.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują pozostałe e-ćwiczenia.

Materiały pomocnicze:

1. *Mały rocznik statystyczny 2019*, tablica 18 (78): *Niektóre wyznania religijne w Polsce w 2018 r.*, stat.gov.pl.

2. Karta pracy – analiza SOFT.

		Ocena pozytywna	Ocena negatywna
+	–		
STAN – jak jest w danym momencie		satysfakcje (<i>Satisfaction</i>): co cię zadowala?	błędy (<i>Failures</i>): gdzie pojawiają się błędy, niedociągnięcia?
POTENCJAŁ – w odniesieniu do przyszłości		szanse (<i>Opportunities</i>): co powinno ulec zmianie?	zagrożenia (<i>Threats</i>): jakie mogą pojawić się zagrożenia?

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Quiz uczniowie mogą wykorzystać jako formę przygotowania do sprawdzianu.